

การครอบครองการสนทนาในสถานการณ์การสื่อสารแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

นางสาวนิยะดา รติสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0520-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CONVERSATIONAL DOMINANCE IN FORMAL AND INFORMAL COMMUNICATIVE SITUATIONS

Miss Niyada Rasikawan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Linguistics

Department of Linguistics

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0520-4

นิยะดา รสีกวรรณ : การครอบครองการสนทนาในสถานการณ์การสื่อสารแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ. (CONVERSATIONAL DOMINANCE IN FORMAL AN INFORMAL COMMUNICATIVE SITUATION) อ. ที่ปรึกษา: อ. ดร. สุดา รังกุพันธุ์, อ.ที่ปรึกษาร่วม: ผศ. ดร. เพ็ชรศิริ วงศ์วิภานนท์ 182 หน้า. ISBN 974-17-0520-4.

งานวิจัยนี้ศึกษาการครอบครองการสนทนาในสถานการณ์การสื่อสารแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยศึกษาจากข้อมูลการสนทนา 3 แบบซึ่งมีความเป็นทางการต่างกันเป็น 3 ระดับจากมากไปน้อย คือ การสัมภาษณ์ การอภิปรายกลุ่ม และการคุยกัน ในการศึกษานี้ได้นิยามการครอบครองการสนทนาไว้เป็น 2 มิติ คือ การครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณ และการครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์ แนวคิดเรื่องการครอบครองการสนทนาทั้ง 2 มิตินี้ปรับมาจากทฤษฎีของไลเนล (Linell, 1990)

ผลการศึกษาพบรูปแบบการครอบครองการสนทนา 3 แบบ แบบแรกคือ การครอบครองการสนทนาโดยผู้ร่วมสนทนาคนเดียวทั้งเชิงปริมาณและเชิงปฏิสัมพันธ์ แบบที่สองคือ การครอบครองการสนทนาโดยผู้ร่วมสนทนามากกว่าหนึ่งคนแต่ละคนครอบครองเพียง 1 มิติ มีทั้งที่เป็นมิติเชิงปริมาณและมิติเชิงปฏิสัมพันธ์ แบบที่สาม คือ การครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์โดยผู้ร่วมสนทนาคนใดคนหนึ่ง การครอบครองการสนทนาทั้ง 3 แบบนี้จะปรากฏต่างกันไปขึ้นอยู่กับระดับความเป็นทางการของสถานการณ์การสื่อสารในข้อมูล ในการคุยกัน ซึ่งมีความเป็นทางการต่ำสุด พบการครอบครองการสนทนาทั้ง 3 แบบ ในการอภิปรายกลุ่มพบ 2 แบบ ส่วนในการสัมภาษณ์พบเพียงแบบเดียวซึ่งสอดคล้องกับบรรทัดฐานในการปฏิสัมพันธ์ของการสนทนา นั่นคือ มีผู้ครอบครองการสนทนามากกว่า 1 คน แต่ละคนครอบครองเชิงปริมาณหรือเชิงปฏิสัมพันธ์เพียงมิติเดียว

ภาควิชา ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิสิค..... นิยะดา รสีกวรรณ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... สด รังกุพันธุ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... เพ็ชรศิริ วงศ์วิภานนท์

4280142922 : MAJOR LINGUISTICS

KEY WORD: CONVERSATIONAL DOMINANCE / QUANTITATIVE DOMINANCE/
INTERACTIOANL DOMINANCE

NIYADA RASIKAWAN : CONVERSATIONAL DOMINANCE IN FORMAL AND
INFORMAL COMMUNICATIVE SITUATIONS. THESIS ADVISOR: SUDA
RANGKUPAN, Ph.D., THESIS COADVISOR: ASSIST. PROF. PEANSIRI
VONGVIPANOND, Ph.D., 182 pp. ISBN 974-17-0520-4

This research aims at studying conversational dominance in formal and informal communicative situations. The data include 3 types of conversation: public interview , public discussion and casual conversation, which vary in the ascending order of formality. Conversational dominance is defined in this study in terms of two conversational dimensions: the quantitative dominance and the interactional dominance. Both concepts are adapted from the dominating strategies in conversation as proposed by Linell (1990) .

The study shows that there are 3 patterns of conversational dominance. First is the dominance by one single participant in both the quantitative and the interactional dimension. Second is the dominance by more than one participant, each of whom dominates either quantitatively or interactionally. Third is the dominance by one participant in only one dimension, which is the interactional dimension. It is discovered that the pattern of conversational dominance varies according to the level of formality of the communicative situation. In casual conversation, which is the least formal of all the data, all three patterns are found. In public discussion, which is moderately formal, two patterns are found. In public interview, which is the most formal, only one pattern is found, which is also in accordance with the accepted norm of such conversation. It is the dominance by multiple participants, each of whom dominates only quantitatively or interactionally.

Department Linguistics

Field of study Linguistics

Academic year 2001

Student's signature..... *Niyada Rasikawan*

Advisor's signature..... *Suda Rk*

Co-advisor's signature..... *P. Vongvipanond*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้งสองท่าน อันได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ ซึ่งกรุณาให้แนวความคิด คำแนะนำ และข้อเสนอแนะต่างๆที่มีค่าอย่างยิ่งตลอดการวิจัย รวมทั้งได้กรุณาให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไขปัญหาในหลายๆเรื่องด้วยความเมตตาและเอื้ออาทรเสมอมา และอาจารย์ ดร.สุดา รังกุพันธ์ ซึ่งได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำและช่วยตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้งสองท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.วิจินตน์ ภาณุพงศ์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและความคิดเห็นต่างๆอันมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาภาษาสาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาภาษาสาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมสาสตร์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ทางภาษาสาสตร์แก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณฉวีพร ชวะเดชและ คุณสุนันทา คงประโคน ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งให้กำลังใจและความหวังใ้แก่ผู้วิจัยเสมอมา นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกๆท่านที่ได้ให้ข้อมูลต่างๆอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่ได้ให้กำลังใจ เอาใจใส่ และให้ความสนับสนุนในทุกๆด้านและขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นภาษาสาสตร์ทุกคนที่เป็นกำลังใจให้กันตลอดมาตั้งแต่เริ่มศึกษาในระดับปริญญามหาบัณฑิตจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลง

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
2. ทบทวนวรรณกรรม.....	4
2.1 ปริจเฉท.....	4
2.2 ปริจเฉทการสนทนา.....	7
2.2.1 การสัมภาษณ์.....	9
2.2.2 การอภิปรายกลุ่ม.....	10
2.2.3 การคุยกัน.....	12
2.3 แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร.....	13
2.4 การครอบครองการสนทนา.....	15
2.5 ระบบการดำเนินผลัด.....	17
2.6 วัจนกรรมชี้นำ.....	23
2.7 มโนทัศน์และนิยามที่จะใช้ในงานวิจัย.....	25
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
3.1 การจัดเตรียมข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย.....	28
3.1.1 การคัดเลือกข้อมูล.....	28
3.1.2 การรวบรวมข้อมูล.....	30

3.1.2.1 การสัมภาษณ์	30
3.1.2.2 การอภิปรายกลุ่ม	31
3.1.2.3 การคุยกัน	32
3.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
3.2.1 การวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณและเชิงปฏิสัมพันธ์.....	33
3.2.1.1 การวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณ.....	34
3.2.1.2 การวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์.....	38
3.2.2 การวิเคราะห์รูปแบบในการครอบครองการสนทนา.....	40
3.2.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการครอบครองการสนทนากับ บรรทัดฐานในการปฏิสัมพันธ์	41
4. ผลการวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณและเชิงปฏิสัมพันธ์.....	42
4.1 การครอบครองการสนทนาในข้อมูลการสัมภาษณ์	42
4.1.1. ผลการวิเคราะห์ผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณในข้อมูล การสัมภาษณ์	42
4.1.2. ผลการวิเคราะห์ผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์ในข้อมูล การสัมภาษณ์	45
4.2 การครอบครองการสนทนาในข้อมูลการอภิปรายกลุ่ม	48
4.2.1 ผลการวิเคราะห์ผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณในข้อมูล การอภิปรายกลุ่ม	49
4.2.2. ผลการวิเคราะห์ผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์ในข้อมูล การอภิปรายกลุ่ม	52
4.3. การครอบครองการสนทนาในข้อมูลการคุยกัน.....	56
4.3.1 ผลการวิเคราะห์ผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณในข้อมูล การคุยกัน.....	57
4.3.2. ผลการวิเคราะห์ผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์ในข้อมูล การคุยกัน.....	60
4.4 สรุป	63
5. รูปแบบในการครอบครองการสนทนา.....	65

5.1.รูปแบบการครอบครองการสนทนาในการสัมภาษณ์	65
5.2 รูปแบบการครอบครองการสนทนาในการอภิปรายกลุ่ม.....	66
5.3 รูปแบบการครอบครองการสนทนาในการคุยกัน.....	67
5.4 สรุปรูปแบบการครอบครองการสนทนาที่พบในงานวิจัย.....	69
6. การครอบครองการสนทนากับบรรทัดฐานในการปฏิสัมพันธ์	71
6.1. การสัมภาษณ์.....	71
6.2. การอภิปรายกลุ่ม	72
6.3. การคุยกัน.....	72
6.4. สรุป	73
7. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	74
7.1. สรุปผลการวิจัย.....	74
7.1.1 การครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณและเชิงปฏิสัมพันธ์.....	74
7.1.2 รูปแบบการครอบครองการสนทนา.....	75
7.1.3 การครอบครองการสนทนากับบรรทัดฐานในการปฏิสัมพันธ์	76
7.2. อภิปรายผล	77
7.3. ข้อเสนอแนะ	79
รายการอ้างอิง.....	80
ภาคผนวก	82
ภาคผนวก ก.....	83
ภาคผนวก ข.....	88
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	171

ตาราง	หน้า
28 ตารางสรุปผู้ครอบครองการสนทนาในการสนทนาทั้ง 3 แบบ	63
29 การครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณและเชิงปฏิสัมพันธ์ในการสนทนาทั้ง 3 แบบ	64
30 รูปแบบการครอบครองการสนทนาในข้อมูลการสัมภาษณ์	65
31 รูปแบบการครอบครองการสนทนาในข้อมูลการอภิปรายกลุ่มชั้นที่ 1 และ 3	66
32 รูปแบบการครอบครองการสนทนาในข้อมูลการอภิปรายกลุ่มชั้นที่ 2 และ 4	67
33 รูปแบบการครอบครองการสนทนาในข้อมูลการคุยกันชั้นที่ 1 และ 2	67
34 รูปแบบการครอบครองการสนทนาในข้อมูลการคุยกันชั้นที่ 3	68
35 รูปแบบการครอบครองการสนทนาในข้อมูลการคุยกันชั้นที่ 4	68
36 รูปแบบการครอบครองการสนทนาในข้อมูลการสนทนา 3 แบบ	69
37 รูปแบบการครอบครองการสนทนาในข้อมูลการสนทนา 3 แบบ	75